

Datum van
inontvangstneming

:

25/04/2023

Zaak C-792/22

Samenvatting van het verzoek om een prejudiciële beslissing overeenkomstig artikel 98, lid 1, van het Reglement voor de procesvoering van het Hof van Justitie

Datum van indiening:

23 december 2022

Verwijzende rechter:

Curtea de Apel Braşov (Roemenië)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

24 juni 2022

Strafzaak tegen:

MG

Civiele partijen:

LV

CRA

LCM

Civielrechtelijk aansprakelijke partij:

SC Energotehnica SRL Sibiu

Deelnemer aan de procedure:

Parchetul de pe lângă Judecătoria Rupea

Voorwerp van de procedure in het hoofdgeding

Hoger beroep tegen het vonnis van de Judecătoria Rupea (rechter in eerste aanleg Rupea, Roemenië; hierna: „rechter in eerste aanleg Rupea”), waarbij de verdachte MG is vrijgesproken van niet-naleving van wettelijke bepalingen inzake gezondheid en veiligheid op het werk en dood door schuld. Het geschil heeft betrekking op een beslissing van de Curte Constituțională (grondwettelijk hof van

Roemenië; hierna: „grondwettelijk hof”). Volgens deze beslissing heeft een onherroepelijk vonnis van een civiele rechter (in ruime zin, dat wil zeggen een andere rechter dan een strafrechter) inzake een preliminaire vraag gezag van gewijsde in een strafproces. In het onderhavige geval betekent dit dat het vonnis van een bestuursrechter die heeft vastgesteld dat een bepaald feit geen arbeidsongeval is, bindende gevolgen heeft voor de strafrechter die hetzelfde feit in het kader van een strafproces onderzoekt.

Voorwerp en rechtsgrondslag van het verzoek om een prejudiciële beslissing

Krachtens artikel 267 VWEU wordt verzocht om uitlegging van artikel 1, leden 1 en 2, en artikel 5, lid 1, van richtlijn 89/391/EEG van de Raad, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie en het beginsel van voorrang van het Unierecht.

Prejudiciële vragen

1) Verzetten het beginsel van de bescherming van werknemers en het beginsel van de verantwoordelijkheid van de werkgever, zoals gedefinieerd in artikel 1, leden 1 en 2, en artikel 5, lid 1 van richtlijn 89/391/EEG van de Raad betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk, gepubliceerd in het Publicatieblad van de Europese Gemeenschappen (PB) L 183/1989, omgezet in nationaal recht bij wet 319/2006 inzake veiligheid en gezondheid op het werk, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 1, van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, zich tegen een bij een beslissing van het nationale grondwettelijk hof opgelegde regeling zoals die in het hoofdgeding op grond waarvan een bestuursrechter op verzoek van de werkgever en slechts met hoor en wederhoor van de bestuurlijke autoriteit van de staat onherroepelijk kan beslissen dat een gebeurtenis niet als arbeidsongeval kan worden aangemerkt in de zin van de richtlijn, en waardoor op die manier wordt verhinderd dat de strafrechter — bij wie een zaak aanhangig is gemaakt hetzij door het openbaar ministerie in verband met de strafrechtelijke vervolging van de verantwoordelijke collega-werknemer, hetzij door een civiele partij in verband met een civiele vordering die wordt ingesteld tegen de werkgever die als civiele partij verantwoordelijk is in het strafproces en tegen zijn betrokken werknemer — anders beslist over het aanmerken van dezelfde gebeurtenis als arbeidsongeval, als constitutief bestanddeel van de in het strafproces aan de orde zijn strafbare feiten (en zonder die kwalificatie kan geen strafrechtelijke verantwoordelijkheid worden vastgesteld maar evenmin een aanvullende civiele aansprakelijkheid), en zulks omdat de strafrechter rekening moet houden met het gezag van gewijsde van de onherroepelijke administratiefrechtelijke uitspraak?

2) Moet het beginsel van voorrang van het Unierecht, bij bevestigende beantwoording [van de eerste vraag], aldus worden uitgelegd dat het zich verzet tegen een nationale norm of praktijk op grond waarvan de nationale rechterlijke

instanties gebonden zijn aan de beslissingen van het nationale grondwettelijk hof en zij om die reden de uit die beslissingen voortvloeiende rechtspraak niet ambtshalve buiten toepassing kunnen laten zonder dat zij een tuchtrechtelijk vergrijp plegen, zelfs niet als zij van oordeel zijn dat die rechtspraak, gelet op een arrest van het Hof van Justitie, in strijd is met artikel 1, leden 1 en 2, en artikel 5, lid 1, van richtlijn 89/391/EEG van de Raad, omgezet in het nationale recht door wet 319/2006, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 1 van het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie?

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof

Richtlijn 89/391/EEG van de Raad van 12 juni 1989 betreffende de tenuitvoerlegging van maatregelen ter bevordering van de verbetering van de veiligheid en de gezondheid van de werknemers op het werk: artikel 1, leden 1 en 2, en artikel 5, lid 1;

Handvest van de grondrechten van de Europese Unie, artikel 31;

Het beginsel van voorrang van het Unierecht;

Arrest van 14 september 2010, Akzo Nobel Chemicals en Akcros Chemicals/Commissie (C-550/07 P, EU:C:2010:512); arrest van 22 maart 1961, Société nouvelle des usines de Pontlieue - Aciéries du Temple, S. N. U. P. A. T./Hoge Autoriteit van de Europese Gemeenschap voor Kolen en Staal (42 en 49/59, Jurispr. 1961, blz. 101); arrest van 13 januari 2004, ██████████ (C-453/00, EU:C:2004:17); arrest van 14 oktober 2004, Mærsk Olie & Gas (C-39/02, EU:C:2004:615); arrest van 6 december 1994, ██████████ (C-406/92, EU:C:1994:400); arrest van 8 december 1987, ██████████ Maschinenfabrik/Palumbo (144/86, Jurispr. 1987, pag. 4861); arrest van 8 mei 2003, ██████████ Electronic (C-111/01, EU:C:2003:257); arrest van 18 juli 2007, ██████████ (C-119/05, EU:C:2007:434); arrest van 20 maart 2018, Menci (C-524/15, EU:C:2018:197); arrest van 6 februari 2018, ██████████ (C-359/16, EU:C:2018:63); arrest van 18 mei 2021, Asociația “Forumul Judecătorilor din România” (C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 en C-397/19, EU:C:2021:393); arrest van 21 december 2021, Euro Box Promotion e.a. (C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 en C-840/19, EU:C:2021:1034); arrest van 22 februari 2022, RS (C-430/21, EU:C:2022:99); arrest van 30 september 2003, ██████████ (C-224/01, EU:C:2003:513); Conclusies van advocaat-generaal Michal Bobek van 2 september 2021 in zaak C-117/20, bpost (C-117/20, EU:C:2021:680).

Aangevoerde bepalingen van Unierecht en rechtspraak van het Hof

Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden (hierna: „EVRM”), artikel 6;

Arrest van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens (hierna: „EHRM”) van 7 juli 2009, ██████████ tegen Roemenië; arrest van het EHRM van 24 juli 2003, ██████████ tegen Rusland; arrest van het EHRM van 8 juli 2019, ██████████ tegen Roemenië; arrest van het EHRM van 21 oktober 2014, ██████████ tegen Roemenië; arrest van het EHRM van 31 mei 2012, ██████████ tegen Litouwen; arrest van het EHRM van 12 januari 2006, ██████████ e.a. tegen Bulgarije; arrest van het EHRM van 29 november 2016, ██████████ ██████████ ██████████ tegen Roemenië; arrest van het EHRM van 28 juli 2009, ██████████ tegen Turkije; arrest van het EHRM van 28 oktober 1999, ██████████ tegen Roemenië; arrest van het EHRM van 2 juli 2009, ██████████ e.a. tegen Bulgarije; arrest van het EHRM van 20 oktober 2011, ██████████ tegen Turkije; arrest van het EHRM van 16 juli 2013, ██████████ tegen Polen; arrest van het EHRM van 20 juli 2004, ██████████ tegen Rusland; arrest van het EHRM van 24 mei 2007, ██████████ tegen Rusland; arrest van het EHRM van 1 december 2005, SC Maşinexportimport Industrial Group SA tegen Roemenië, en arrest van het EHRM van 23 september 2008, Amurăriței tegen Roemenië.

Aangevoerde nationale wetgeving en rechtspraak

Legea nr. 319 din 14 iulie 2006 (wet nr. 319 van 14 juli 2006) inzake de veiligheid en de gezondheid op het werk (hierna: „wet 319/2006”). Artikel 5, onder g), bepaalt dat onder „arbeidsongeval” wordt verstaan „een gewelddadige verwonding van het organisme en een acute beroepsmatige vergiftiging tijdens het verrichten van werkzaamheden of bij het vervullen van dienstverleningstaken, die leiden tot tijdelijke arbeidsongeschiktheid gedurende ten minste 3 kalenderdagen, invaliditeit of overlijden”. Artikel 29, lid 1, onder d), bepaalt in wezen dat een administratief onderzoek naar arbeidsongevallen verplicht is en dat, in het geval van gebeurtenissen die het overlijden van het slachtoffer tot gevolg hebben, de territoriale arbeidsinspecties dat onderzoek doen.

Hotărârea Guvernului nr. 1146/2006 (besluit van de regering 1146/2006) betreffende minimumvoorschriften inzake veiligheid en gezondheid voor het gebruik van arbeidsmiddelen door de werknemers. Punt 3.3, met als opschrift „Minimumvoorschriften voor elektrische installaties en arbeidsmiddelen”, bepaalt onder meer dat met het oog op de bescherming tegen elektrocutie door direct contact, de werkzaamheden aan de elektrische installaties slechts mogen worden uitgevoerd door gekwalificeerde, bevoegde elektriciens die zijn opgeleid voor het betreffende werk. Bovendien zijn werkzaamheden aan installaties, machines, middelen en apparaten die elektriciteit gebruiken, slechts toegestaan op basis van, onder meer, mondelinge opdrachten. Ten slotte moeten er bij het verrichten van werkzaamheden aan elektrische installaties of arbeidsmiddelen, met of zonder uitschakeling van de spanning, isolerende beveiligingsmiddelen worden gebruikt voor het werken met elektriciteit, en de werkzaamheden aan elektrische installaties en middelen zonder uitschakeling van de spanning moeten worden verricht door personeel dat daartoe bevoegd is.

Codul penal (wetboek van strafrecht), vastgesteld bij wet nr. 286 van 17 juli 2009. Artikel 350 bevat de definitie van het strafbare feit „niet-naleving van de wettelijke bepalingen inzake gezondheid en veiligheid op het werk” en artikel 192 van het strafbare feit „dood door schuld”.

Codul de procedură penală (wetboek van strafvordering), vastgesteld bij wet nr. 135 van 1 juli 2010. Artikel 52 daarvan, met als opschrift „Preliminare vragen”, bepaalt:

„1) In het kader van de berechting is de strafrechter bevoegd om kennis te nemen van elke preliminaire vraag, zelfs indien deze vraag naar haar aard tot de bevoegdheid van een andere rechter behoort, behalve in situaties waarin de rechterlijke macht niet bevoegd is.

2) De preliminaire vraag moet door de strafrechter worden beantwoord volgens de regels en de bewijsmiddelen die gelden voor de materie waarop deze vraag betrekking heeft.

3) De onherroepelijke uitspraken van andere rechterlijke instanties dan de strafrechter inzake een preliminaire vraag in een strafproces hebben gezag van gewijsde voor de strafrechter, met uitzondering van de omstandigheden die verband houden met het bestaan van een strafbaar feit.”

Decizia nr. 102 din 17 februarie 2021 a Curții Constituționale (beslissing nr. 102 van 17 februari 2021 van het grondwettelijk hof; hierna: „beslissing nr. 102/2021”), waarin de uitdrukking „met uitzondering van de omstandigheden die verband houden met het bestaan van een strafbaar feit” in artikel 52, lid 3, van het wetboek van strafvordering ongrondwettig is verklaard. In de motivering van die beslissing is in wezen het volgende bevestigd:

„[...] De preliminaire vragen zijn aspecten van de zaak die niet strafrechtelijk van aard zijn. Voor deze aspecten moet een oplossing worden gevonden vóórdat de vragen in de strafzaak ten gronde worden beantwoord en ze hebben betrekking op het bestaan van een wezenlijk onderdeel van de structuur van het strafbare feit, zoals de situatie voorafgaand aan het plegen van dat feit of een essentieel element van de inhoud daarvan. [...] Door hun onderwerp hebben de preliminaire vragen het karakter van voorwaarden, feitelijk of rechtens, waarvan het bestaan moet worden vastgesteld om tot een eerlijke berechting in de strafzaak te komen, met andere woorden, het zijn vragen die een niet-strafrechtelijk karakter hebben, waarop een antwoord moet worden gevonden alvorens ten gronde in de strafzaak te beslissen en waarvan de voorafgaande beantwoording bepalend is voor de uitkomst van de zaak. [...] Het beginsel van gezag van gewijsde staat niet alleen in de weg aan een nieuwe beoordeling van een zaak waarover uitspraak is gedaan in een beëindigde procedure met hetzelfde voorwerp, dezelfde rechtsgrondslag en dezelfde partijen, maar belet ook dat twee beslissingen met elkaar in tegenspraak zijn, aangezien de bij een onherroepelijke uitspraak erkende rechten niet kunnen worden aangetast door een latere uitspraak in een andere procedure. [...] Het niet

in acht nemen door strafrechters van het gezag van gewijsde van civiele vonnissen (in ruime zin) schendt het rechtszekerheidsbeginsel dat een fundamenteel aspect is van de rechtsstaat, zoals is bepaald in artikel 1, lid 3, van de grondwet. [...] Wat de bepalingen [van het EHRM] betreft zijn er geen objectieve en redelijke argumenten die een nieuw onderzoek door de strafrechter rechtvaardigen van aspecten van de zaak die preliminaire vragen betreffen en waarop bij een onherroepelijk vonnis al een antwoord is gegeven door een rechter die bevoegd is zich uit te spreken over een andere kwestie, zelfs niet als die vragen betrekking hebben op het bestaan van een strafbaar feit.

Legea nr. 303/2022 privind statutul judecătorilor și procurorilor (wet 303/2022 inzake de status van rechters en openbaar aanklagers), artikel 271, onder s) op grond waarvan de uitoefening van de functie van magistraat te kwader trouw of met grove nalatigheid een tuchtrechtelijk vergrijp is.

Beslissing nr. 520 van 9 november 2022 van het grondwettelijk hof inzake de excepties van ongrondwettigheid betreffende wet nr. 303/2022 inzake de status van rechters en openbaar aanklagers.

Korte uiteenzetting van de feiten en het hoofdgeding

- 1 Op 5 september 2017 deed zich in de plaats Ticușu, district Brașov, een ongeval voor als gevolg waarvan LV, elektricien bij Energotehnica SRL, door elektrocutie om het leven kwam. Hij was aan het werk aan een buitenverlichtingsarmatuur bij een laagspanningsmast in de buurt van een lokale boerderij. Er werden twee onderzoeken gestart naar aanleiding van deze gebeurtenis: een administratief onderzoek naar Energotehnica en een strafrechtelijk onderzoek tegen de verantwoordelijke voor de organisatie van de werkplek, namelijk de verdachte MG.

De bestuursrechtelijke procedure

- 2 Krachtens artikel 29, lid 1, onder d), van wet 319/2006 heeft de territoriale arbeidsinspectie van Brașov (hierna: „ITL”) een administratief onderzoek gedaan naar de betreffende feiten. Het onderzoek bestond uit het horen van personen ter plaatse en uit het verkrijgen van documenten en het is afgesloten op 11 juli 2019.
- 3 In het proces-verbaal van onderzoek van 9 september 2019 heeft de ITL opgemerkt dat de leden van het team waarvan LV deel uit maakte, eerder hadden besloten de betreffende werkzaamheden te verrichten in overleg met de directie van Energotehnica. Daarom had LV samen met een collega, SC, voor het einde van de werktijd de bouwplaats verlaten met een specifieke hijsmachine die eigendom is van Energotehnica. Bij de specialistische werkzaamheden aan een in bedrijf zijnde elektrische installatie hebben de twee arbeiders samengewerkt, LV als elektricien en SC als bediener van de vermelde machine. Het ongeluk dat daar

heeft plaatsgevonden is door ITL aangemerkt als arbeidsongeval en Energotehnica werd bestraft met twee geldboetes.

- 4 Op 12 maart 2020 heeft Energotehnica beroep ingesteld bij de bestuursrechter van de Tribunal Sibiu (rechter in eerste aanleg Sibiu, Roemenië; hierna: „rechter in eerste aanleg Sibiu”) en gevraagd om de nietigverklaring van het proces-verbaal van onderzoek van de ITL van 9 september 2019. Bij uitspraak van 10 februari 2021 heeft deze rechter het beroep toegewezen en dit proces-verbaal nietig verklaard.
- 5 Deze rechter heeft zijn beslissing gemotiveerd door te bevestigen dat, wil er sprake zijn van een arbeidsongeval, het noodzakelijk is dat het ongeval heeft plaatsgevonden bij het verrichten van werkzaamheden of het vervullen van dienstverleningstaken. In deze zaak is niet voldaan aan die voorwaarde. Uit de overgelegde bewijzen blijkt namelijk dat het ongeval buiten werktijd heeft plaatsgevonden, namelijk rond 18.30 / 18.45 uur. Bovendien is er geen bewijs dat bevestigt dat MG de mondelinge opdracht heeft gegeven om de betreffende werkzaamheden te verrichten. Die vaststelling blijkt uit de verklaring van de ooggetuige SC, die heeft ontkend deze opdracht te hebben gekregen. Dit wordt bevestigd door de stellingname van de verdachte MG, die heeft ontkend deze opdracht te hebben gegeven. In de zaak is slechts één andere getuige gehoord en voornoemde rechter heeft die getuigenverklaring als niet ter zake doende ter zijde geschoven. De verwijzende rechter benadrukt de leemten in de bewijzen die in deze zaak zijn aangedragen en enkele inconsistenties in de motivering van de uitspraak van 10 februari 2021.
- 6 Het hoger beroep dat ITL tegen deze zaak heeft ingesteld is door de Curte de Apel Alba Iulia (rechter in tweede aanleg Alba Iulia, Roemenië) bij beslissing van 14 juni 2021 verworpen, zodat de uitspraak van 10 februari 2021 onherroepelijk is geworden.

Strafproces

- 7 Op de dag van het ongeluk hebben de politiediensten een proces-verbaal opgesteld en vervolgens is een strafproces begonnen, waarin LV (de echtgenote van het slachtoffer), CRA en LCM (dochter en zoon van het slachtoffer) zich als civiele partijen hebben gesteld. Met de akte van beschuldiging van 31 juli 2020 heeft het Parchet de pe lângă Judecătoria Rupea (openbaar ministerie bij de rechter in eerste aanleg Rupea; hierna: „openbaar ministerie”) bij de rechtbank in eerste aanleg Rupea vervolging ingesteld tegen de verdachte MG voor het plegen van de volgende strafbare feiten: niet-naleving van de wettelijke bepalingen inzake gezondheid en veiligheid op het werk en dood door schuld.
- 8 Volgens de akte van beschuldiging heeft de verdachte MG op 5 september 2017, rond 18.00 uur, aan het einde van de werktijd, in zijn hoedanigheid van afdelingshoofd elektricien bij Energotehnica met specifieke taken op het gebied van de organisatie van het werk, de opleiding van het personeel dat de

werkzaamheden verricht en het nemen van veiligheidsmaatregelen op het werk, mondeling een werkopdracht gegeven aan LV, die onder zijn supervisie stond, om een buitenverlichtingsarmatuur te vervangen, zonder bijzondere maatregelen inzake gezondheid en veiligheid op het werk te nemen. Deze werkopdracht kon slechts worden gegeven aan een persoon met de kwalificaties voor het beroep van elektricien en de opleiding om werkzaamheden onder spanning uit te voeren. LV beschikte niet over die kwalificaties. De dood van LV door elektrocutie is veroorzaakt doordat hij werkzaamheden heeft verricht aan een elektrische installatie die in werking was, zonder deze van de voeding los te koppelen en zonder isolerende handschoenen te dragen die bescherming bieden bij het werken met elektriciteit.

- 9 Bij strafvonnis van 24 december 2021 heeft de rechter in eerste aanleg Rupea de verdachte MG vrijgesproken van de genoemde strafbare feiten en de civiele vordering ongegrond verklaard die door de civiele partijen tegen de verdachte MG en de civielrechtelijk verantwoordelijke partij, namelijk Energotehnica, was ingesteld. Deze rechter heeft deze beslissing in wezen gemotiveerd door enerzijds te verklaren dat er een redelijke twijfel bestond of de verdachte het slachtoffer mondeling een werkopdracht had gegeven, en, anderzijds, dat de gebeurtenis had plaatsgevonden rond 18.30 / 18.40 uur, na het einde van de werktijd, zodat die gebeurtenis niet als arbeidsongeval kon worden aangemerkt.
- 10 De civiele partijen en het openbaar ministerie zijn in beroep gegaan tegen dit vonnis bij de verwijzende rechter. Daarbij hebben zij aangevoerd dat er bewijs bestaat dat boven redelijke twijfel is verheven dat de verdachte de mondelinge opdracht heeft gegeven de betreffende werkzaamheden te verrichten.

Voornaamste argumenten van partijen in het hoofdgeding

- 11 Het verzoek om een prejudiciële beslissing bevat geen enkele informatie over de opvatting van partijen over de prejudiciële vragen die de verwijzende rechter ambtshalve heeft voorgelegd.

Korte uiteenzetting van de motivering van de prejudiciële verwijzing

- 12 *Wat betreft de eerste vraag* legt de verwijzende rechter bij wijze van inleiding uit dat hij, in het bij hem aanhangige beroep, gehouden is de zaak in al haar juridische en feitelijke aspecten te onderzoeken. Na de analyse van het bewijs ter vaststelling van de feitelijke situatie, constateert hij dat een andere nationale rechterlijke instantie, gespecialiseerd op een ander gebied dan het strafrecht, een onherroepelijk vonnis heeft gewezen over de feiten die in deze zaak aan de orde zijn en die feiten daarbij niet als arbeidsongeval heeft aangemerkt. Gelet op beslissing nr. 102/2021 is de verwijzende rechter aan die kwalificatie gebonden, aangezien het gaat over een preliminaire vraag in het strafproces. De kwalificatie van het feit als arbeidsongeval is echter een essentieel onderdeel van de structuur van de strafbare feiten waarvoor tegen de verdachte vervolging is ingesteld en

heeft het karakter van een feitelijke of juridische voorwaarde waarvan het bestaan moet worden nagegaan met het oog op een juiste afdoening van de strafzaak.

- 13 Hoewel men vóór beslissing nr. 102/2021 kon oordelen dat een onherroepelijk civielrechtelijk vonnis geen gezag van gewijsde had in een strafproces voor zover het ging over de omstandigheden betreffende het bestaan van een strafbaar feit, zoals de kwalificatie van een gebeurtenis als arbeidsongeval, is deze benadering thans niet meer mogelijk, temeer daar in de genoemde beslissing het volgende is bevestigd: „het beginsel van gezag van gewijsde staat niet alleen in de weg aan een nieuwe beoordeling van een zaak waarover uitspraak is gedaan in een beëindigde procedure met hetzelfde voorwerp, dezelfde rechtsgrondslag en dezelfde partijen, maar belet ook dat twee beslissingen met elkaar in tegenspraak zijn, aangezien de bij een onherroepelijke uitspraak erkende rechten niet kunnen worden aangetast door een latere uitspraak in een andere procedure”.
- 14 De verwijzende rechter is van oordeel dat de civiele partijen in strijd met artikel 6, lid 1, EHRM worden geconfronteerd met een verbod van toegang tot de rechter indien de administratiefrechtelijke uitspraak die is gewezen zonder dat deze partijen daarbij aanwezig waren, een absoluut gezag van gewijsde heeft.
- 15 Voorts is hij van oordeel dat het hem onmogelijk wordt gemaakt een beslissing te nemen in de bij hem aanhangige strafzaak, die een strafbaar feit tegen de gezondheid en veiligheid op het werk betreft. Dit doet afbreuk aan het beginsel van bescherming van de werknemers en het beginsel van de verantwoordelijkheid van de werkgever, zoals gedefinieerd in artikel 1, leden 1 en 2, en artikel 5, lid 1, van richtlijn 89/391, gelezen in samenhang met artikel 31, lid 1, van het Handvest. De verwijzende rechter moet derhalve de vrijspraak van de verdachte MG gelasten voor de strafbare feiten waarvoor hij wordt vervolgd en de civiele vordering afwijzen die in de zaak aanhangig is gemaakt. Daardoor blijft de werknemer die slachtoffer is geworden, zowel in het strafrecht als in het civiele recht verstoken van een bijzondere bescherming van de veiligheid en de gezondheid op het werk. Voorts benadrukt de verwijzende rechter dat diezelfde artikelen van richtlijn 89/391, gelezen in samenhang met artikel 2, lid 1, van het Handvest betreffende het recht op leven zijn geschonden, aangezien de werknemer die slachtoffer is geworden zijn leven heeft verloren bij het ongeluk dat heeft plaatsgevonden.
- 16 Daarom vervolgt de verwijzende rechter met een diepgaand onderzoek naar de rechtspraak van het Hof van Justitie en het EHRM over het principe van het gezag van gewijsde en zet hij vervolgens de nationale rechtsleer en rechtspraak uiteen, waarin het grondwettelijk hof bij beslissing nr. 102/2021 met betrekking tot preliminaire vragen het absolute karakter van het gezag van gewijsde van civiele vonnissen in het strafproces heeft vastgelegd.
- 17 In een opmerking die voorafgaat aan zijn juridisch onderzoek *in extenso* van het onderhavige geval, inzonderheid in het licht van het nationale recht, wijst de rechter er daarnaast op dat de toekenning van een absoluut karakter aan het gezag

van gewijsde van een civiel vonnis in het strafproces op grond van het rechtszekerheidsbeginsel — zonder rekening te houden met het feit dat de partijen in beide procedures niet dezelfde zijn en de civiele vordering en de strafrechtelijke vervolging verschillend van aard zijn, zij beschermen namelijk andere juridische belangen — betrokken partijen de toegang tot de rechter kan verbieden en het beginsel van waarheidsvinding in het strafproces kan schaden. Daardoor worden vanuit het oogpunt van de noodzaak van bescherming van de werknemer en de verantwoordelijkheid van de werkgever op grond van richtlijn 89/391 het doeltreffendheidsbeginsel en het beginsel van voorrang van het Unierecht geschonden.

- 18 Wat betreft de samenloop van partijen brengt de rechter in herinnering dat de uitspraak van de bestuursrechter niet is uitgesproken in een proces waaraan de civiele partijen en het openbaar ministerie hebben deelgenomen. Onder verwijzing naar de onafhankelijkheid en de bijzondere kenmerken van de strafrechtelijke vervolging bevestigt de verwijzende rechter dat de strafrechtelijke vervolging, anders dan andere gerechtelijke procedures, een publiekrechtelijke vordering is (in de zin van een vordering van de staat die wordt ingesteld door organen die daartoe specifiek bevoegd zijn op grond van procedurele bepalingen), bindend is (in beginsel is het openbaar ministerie gehouden tot vervolging over te gaan in de gevallen waarin de wet daarin voorziet), niet ter vrije beschikking staat (eenmaal ingesteld niet meer kan worden ingetrokken), ondeelbaar en persoonlijk is (het betreft alle deelnemers aan het strafbare feit en slechts in persoon).
- 19 In dat verband is het duidelijk dat de partij die civielrechtelijk aansprakelijk is er belang bij heeft de gerechtelijke weg te volgen waarin het algemeen belang het zwakst is of niet eens vertegenwoordigd, of waaraan de tegenpartijen in het geheel niet deelnemen, aangezien het vonnis dat in die omstandigheden wordt gewezen gezag van gewijsde heeft in het strafproces. Het vonnis van 10 februari 2021 van de rechter in eerste aanleg Sibiu is inderdaad gewezen in een proces waarin het algemeen belang slechts werd behartigd door de ITL, en niet door het openbaar ministerie, de enige instelling die als grondwettelijke taak heeft de algemene belangen van de samenleving bij rechterlijke werkzaamheden te behartigen en de rechten en vrijheden van de burgers en de gehele rechtsorde te beschermen. Bovendien hebben ook de tegenpartijen, dat wil zeggen de civiele partijen in het strafproces, niet deelgenomen aan de bestuursrechtelijke procedure waarin onherroepelijk is beslist op de preliminaire vraag in het strafproces.
- 20 De verwijzende rechter benadrukt voorts de waarborgen die eigen zijn aan het strafproces en die dat proces onderscheiden van het civiele proces (in ruime zin), namelijk de actieve rol van de strafrechter en het directheidsbeginsel bij de bewijsverkrijging in de strafzaak, het recht van de verdachte om te zwijgen en zichzelf niet te beschuldigen, de verplichte berechting van de zaak ten gronde in twee instanties en ten slotte het openbare karakter van het strafproces. De rechter merkt op dat deze procedurele waarborgen mogelijkerwijs volledig aan de verdachte worden ontnomen indien, in een geval dat het spiegelbeeld is van het onderhavige en waarin de bestuursrechtelijke vordering bij onherroepelijke

uitspraak zou worden afgewezen en zou worden verklaard dat het feit een arbeidsongeval was, dat vonnis gezag van gewijsde zou hebben ten overstaan van de strafrechter. De verdachte zou zich zo in de absurde situatie bevinden dat hij geen enkele mogelijkheid heeft zijn verdediging te voeren in het strafproces, gelet op de noodzaak het onherroepelijke civiele vonnis na te leven dat voor hem nadelig is wat betreft [de beantwoording van] een preliminaire vraag.

- 21 De verwijzende rechter benadrukt voorts de aanzienlijke verschillen tussen de rechtsregeling van het bewijs in civielrechtelijke procedures en die in strafrechtelijke procedures, en hij bevestigt dat de strafrechter over veel doeltreffender processuele middelen beschikt om de waarheid vast te stellen en de zaak billijk af te doen. Hij kan zich bijvoorbeeld al in de loop van het strafrechtelijk onderzoek bedienen van bijzondere onderzoeksmethoden die in een civiel proces in het geheel niet aan de orde zijn.
- 22 Na de uiteenzetting van de fundamentele verschillen tussen de belangen die in het civiele proces (in ruime zin) en het strafproces worden beschermd, en na te hebben onderzocht of het mogelijk is het beginsel *fraus omnia corrumpit* toe te passen, komt de verwijzende rechter terug op het beginsel van gezag van gewijsde en overweegt dat een juiste balans moet worden gewaarborgd tussen dat beginsel en het legaliteitsbeginsel en dat in dat verband de rechten van verdediging en het beginsel van hoor en wederhoor in acht moeten worden genomen.
- 23 Op grond van dit samenstel van argumenten is hij van oordeel dat de bewijsverkrijging onder de bijzondere voorwaarden van het strafproces en met alle waarborgen die dat proces biedt, in dit geval kan garanderen dat het beginsel van waarheidsvinding wordt geëerbiedigd, waarbij de feitelijke situatie wordt nagegaan met betrekking tot de vraag of de verdachte MG een mondelinge werkopdracht aan het slachtoffer heeft gegeven en zo ja of die opdracht verband hield met de te verrichten werkzaamheden.
- 24 *Wat betreft de tweede vraag* is de verwijzende rechter van oordeel dat het hem, ingeval de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, moet worden toegestaan beslissing nr. 102/2021 buiten toepassing te laten in een situatie waarin de niet-naleving daarvan volgens het nationale recht kan leiden tot zijn tuchtrechtelijke aansprakelijkheid.
- 25 De bepaling die voorzag in de tuchtrechtelijke aansprakelijkheid van rechters wanneer zij de beslissingen van het grondwettelijk hof niet naleefden — door het Hof van Justitie onder meer onderzocht in het arrest van 22 februari 2022, RS — in inmiddels weliswaar ingetrokken, maar de nieuwe wet inzake de status van rechters en openbaar aanklagers bepaalt dat „de uitoefening van hun taken te kwader trouw of met grove nalatigheid” een tuchtrechtelijk vergrijp is. Het grondwettelijk hof heeft bij beslissing nr. 520 van 9 november 2022 in wezen verklaard dat het de grondwet is die voorschrijft dat zijn beslissingen bindend zijn. Elke schending van deze grondwettelijke bepaling, te kwade trouw of wegens grove nalatigheid, levert dus een tuchtrechtelijk vergrijp op.

- 26 In die omstandigheden meent de verwijzende rechter dat de aansprakelijkheid voor het niet-naleven van de arresten van het grondwettelijk hof waarin de oude wetgeving voorzag, nog steeds ook in de nieuwe regelgeving is opgenomen. is Deze prejudiciële vraag blijft dus van belang, ook nadat de nieuwe wet ter zake is goedgekeurd.